

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

A Study of Conditions and Guidelines for Small School management under
the Secondary Educational Service Area Office 38

มานพ ยอดเกตุ* นีรดา เวชญาลักษณ์**

Manop Yodkate* Nirada Wechayaluck**

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*

Master of Education Program, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. ศึกษาสภาพการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็ก ประชากร ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 25 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 24 คน และครูหัวหน้าฝ่าย 4 ฝ่าย จำนวน 96 คน รวมทั้งสิ้น 120 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. ศึกษาแนวทางการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยนำประเด็นจากการศึกษาการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กมาสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า

1 สภาพการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านบริหารงานทั่วไป และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงบประมาณและแผนงาน

2. แนวทางการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องมีการบริหารจัดการทั้งด้านการเพิ่มจำนวนนักเรียน อัตรากำลังครู งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรทางการศึกษา ขวัญและกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การศึกษาสภาพ, การศึกษาแนวทาง, การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The purpose of this research to study the management status of small schools under the Secondary Educational Service Area Office 38 and studying the management guidelines of small schools under the Secondary Educational Service Area Office 38, 25 schools, were randomly used for random sampling. Sampling size was determined according to the tables of 24 Crazy and Morgan schools. The researcher selected groups of informants at random by the district stratification method to obtain information distributed in all districts. And by simple random

sampling, 24 school administrators and 96 teachers, totaling 120 people. The research instrument was A 5-level questionnaire (Rating Scale). The statistics used in the data analysis were Arithmetic Mean $\bar{X}$ and Standard Deviation (S.D). The researcher took the issues obtained from the management of small schools as a whole and items in each aspect with the lowest mean. Creating a point in the interview to find ways to manage small schools group of informants was 7 experts. The research tool was an interview and analyzed by content analysis.

The results revealed that

1. The overall condition of the administration of small schools under the Secondary Educational Service Area Office 38 was at a high level. When considering each aspect, it was found that the side with the highest average was general administration. And the side with the lowest average was budgeting and planning.

2. The management guidelines of small schools under the Secondary Educational Service Area Office 38 found that administrators must have management in terms of the number of students. Teacher manpower rate, budget, materials, and educational resources morale and morale of personnel school to be effective. The management must provide resources and prepare a resource mobilization plan in various forms. Consolidation part small school. The administrators must study, analyze the meeting information, explain to teachers and community leaders, and understand their rights. Guarantee for stability in the status of administrators and teachers.

Keyword: A Study of Conditions; Guidelines; small school administration

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่แก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาในมาตรา 6 ที่กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และมาตรา 8 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการ 3 ประการ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) และกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ภายใต้มีวิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยประเด็นหลักของเป้าหมายปฏิรูปการศึกษามี 3 ประเด็น คือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและจัดการศึกษา แต่สมัยปัจจุบันสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนมัธยมขนาดเล็กมีจำนวนมาก และในทุกๆปีจะมีแนวโน้มสูงขึ้น อันเป็นผลมาจากอัตราการเกิดลดลง และความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไปโรงเรียนในเมือง การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก ย่อมส่งผลถึงคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ โรงเรียนมัธยมของไทยยังมีข้อจำกัดอย่างมากในด้านสื่อการเรียนรู้และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ ระบบการศึกษาระดับมัธยมของไทยยังประสบปัญหาในด้านคุณภาพครูอีกด้วย โรงเรียนมัธยมในเขตชนบทนั้นมีจำนวนบุคลากรและทรัพยากรน้อยกว่าโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมืองอย่างมาก การจัดสรรทรัพยากรของไทยนั้นมีความไม่เท่าเทียมสูงกว่า

นอกจากนี้ยังพบว่าบางแห่งมีการจัดการศึกษาแบบศูนย์เรียนรวมโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีการตั้งโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์เรียนรวม ปัจจุบันทั้ง 4 งานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท คือ 1) งานวิชาการ ดำเนินการหลอมรวมหลักสูตรสถานศึกษาใช้ร่วมกัน จัดเวลาเรียน จัดครูเข้าสอนตามความถนัดและความสนใจ 2) งานงบประมาณ ในส่วนที่ได้รับเงินสนับสนุนในนามของศูนย์เรียนรวมโรงเรียน จะมอบหมายให้โรงเรียนที่รับผิดชอบดูแลและเป็นผู้ดำเนินการ 3) งานบุคคล แบ่งงานมอบหมายให้แต่ละฝ่ายรับผิดชอบ ส่วนการกำหนดอัตราตำแหน่ง การย้าย การพิจารณาความดีความชอบเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเดิม 4) งานบริหารทั่วไป ดูแลด้านระเบียบวินัย ทุนการศึกษา บริการรถรับส่งนักเรียน ประกันชีวิตนักเรียน ดูแลอาคารสถานที่ และจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์เรียนรวมกับชุมชน ซึ่งเป็นสัญญาณที่ส่งให้โรงเรียนขนาดเล็กปรับตัวให้อยู่รอดและมีบางแห่งอาจจะต้องปิดตัวไปเองในที่สุด

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในด้านการบริหารงาน 4 ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ผลการวิจัยในครั้งนี้คงเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ปรับปรุง มาตรฐานการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 25 โรงเรียน ประกอบด้วย 12 อำเภอ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 24 โรงเรียน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2552 : 43) จากนั้นทำการแบ่งชั้นภูมิและเทียบสัดส่วนตามอำเภอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่กระจายทุกอำเภอ และเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ตามจำนวนที่ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 24 คน และครูหัวหน้าฝ่าย 4 ฝ่าย จำนวน 96 คน รวมทั้งสิ้น 120 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา กำหนดโครงสร้างและขอข่ายเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา แล้วขอคำแนะนำจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแบบสอบถามในขั้นต้น

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบสอบถามที่กำหนดไว้ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนที่ 4 เสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำข้อเสนอมาปรับปรุงแก้ไขให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วทดสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ได้จากการไปทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 (สุวิมล ติรกาพันธ์, 2555) ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.971

ขั้นตอนที่ 7 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยทำการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อทำหน้าที่ส่งแบบสอบถาม ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู

3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย และแบบสอบถามถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมนัดหมายวัน เวลา ที่จะขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วก็ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติ โดยดำเนินการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนอีกครั้งหนึ่ง

4.2 ลงรหัสข้อมูล และกรอกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

4.3 วิเคราะห์สภาพและแนวทางการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 ดำเนินการวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติตามหัวข้อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

5.1 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.97

5.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์สภาพการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในองค์กร มีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไปและมีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปเป็นกรรมการประเมินผลงานต่างๆในโรงเรียนขนาดเล็ก และมีผลงานทางด้านการบริหารสถานศึกษาเป็นที่ประจักษ์ โดยการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น จำนวน 7 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่เกี่ยวกับแนวทาง การบริหารงานสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มาสร้างประเด็นในการสัมภาษณ์

2.2 นำประเด็นข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดมากำหนดเป็นกรอบในการสร้างคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานสถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ สังกัด สพม. เขต 38 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยโดยสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามประเด็น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

และเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและขั้นตอนของการวิจัย โดยนำเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

สภาพการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38	(n = 105)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
การบริหารงานวิชาการ	4.23	0.79	มาก	3
การบริหารงานงบประมาณและแผนงาน	4.20	0.70	มาก	4
การบริหารงานบุคคล	4.31	0.69	มาก	2
การบริหารงานทั่วไป	4.37	0.50	มาก	1
รวม	4.28	0.30	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพสภาพการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารงานทั่วไป

($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารงานงบประมาณและแผนงาน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.70)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำแนกตามค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดในแต่ละด้าน

สภาพการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38	(n = 105)		ระดับ สภาพ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		

การบริหารงานวิชาการ การจัดกระบวนการการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย	4.13	0.67	มาก	11
การบริหารงานงบประมาณและแผนงาน การจัดหางบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยการจัดหา พัสดุ ครุภัณฑ์ ให้มีความเพียงพอในสถานศึกษา	4.10	0.85	มาก	9
การบริหารงานบุคคล การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวินัย หรือแนวปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โดยใช้วิธีการต่าง ๆ	4.16	0.77	มาก	10
การบริหารงานทั่วไป การวางแผน การประสานงานการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินงาน และสร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาสัมพันธ์	4.31	0.80	มาก	10

จากตาราง 2 สภาพการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำแนกตามแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ การจัดกระบวนการการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.67) ด้านการบริหารงานงบประมาณและแผนงาน รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ การจัดหางบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยการจัดหา พัสดุ ครุภัณฑ์ ให้มีความเพียงพอในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.85) ด้านการบริหารงานบุคคล รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวินัย หรือแนวปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.77) และด้านการบริหารงานทั่วไป รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ การวางแผน การประสานงานการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินงาน และสร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.80)

แนวทางการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

แนวทางการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ซึ่งได้ จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของครูและผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การบริหารงานงบประมาณและแผนงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และยังมีรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดในแต่ละด้านจึงนำมาตั้งเป็นประเด็นคำถาม มาเป็นหัวข้อในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดัง

การบริหารงานงบประมาณและแผนงาน มีสาเหตุ สามารถสรุปได้ดังนี้ บุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานเนื่องจากต้องรับผิดชอบทั้งงานด้านการสอนและงานพิเศษ ครูบรรจุใหม่ ขาดความรู้ ขาดความเข้าใจ ในการดำเนินงาน เช่น ด้านจัดทำแผนตามปีการศึกษา หรือจัดทำแผนตามปีงบประมาณ จัดระบบควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี ปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ เป็นต้น ไม่มีความชำนาญ โดยเฉพาะในเรื่องระเบียบการจัดซื้อภาครัฐ เกรงว่าครูจะเสี่ยงต่อการทำผิดระเบียบ การมอบหมายงานของครูที่ย้ายยังไม่ครบไม่เป็นปัจจุบัน จึงทำให้ต้องเสียเวลาในการทำงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบและถูกต้อง แนวทางในการพัฒนา ผู้บริหารจัดการประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ ลดคาบสอน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำงานด้านนี้ โดยเฉพาะระบบการจัดซื้อจัดจ้าง การเงิน และพัสดุ ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการ เช่น โปรแกรมเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง โปรแกรมระบบงานการเงินและบัญชี เป็นการลดภาระงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและสามารถทำงานได้เร็วขึ้นผู้บริหารส่งครูที่รับผิดชอบเข้ารับการอบรม ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ผู้บริหารต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ ในเรื่องของทะเบียนคุมพัสดุ งานการเงิน เพื่อให้ได้ความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

งานบริหารงานวิชาการ ในเรื่องของการจัดกระบวนการการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย มีสาเหตุ สามารถสรุปได้ดังนี้ ครูขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักต่อกระบวนการนิเทศดำเนินการไม่ตรงตามปฏิทินปฏิบัติงานที่กำหนด ขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ ไม่มีคู่มือให้ครูปฏิบัติ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และเอกสารประกอบหลักสูตร มีประสบการณ์ในการนิเทศน้อย ผู้นิเทศใช้สื่อและเครื่องมือยังไม่ถูกต้องและหลากหลาย การจัดทำแผน และโครงการนิเทศภายในโรงเรียนที่ไม่มีความชัดเจน การรายงานของผู้นิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบไม่ต่อเนื่อง แนวทางในการพัฒนา ผู้บริหารเชิญคณะครูประชุม ชี้แจง และอบรมครูให้ทราบถึงกระบวนการ ลำดับความสำคัญของปัญหา และความสำคัญของการนิเทศภายใน จัดทำคู่มือให้ครูได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติปรับการปฏิบัติงานให้มีความยืดหยุ่นและมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้มีความเพียงพอ รวมถึงการจัดทำเอกสารบันทึก การจัดเก็บเอกสารให้เป็นระบบ ก่อนจะนิเทศภายในโรงเรียนผู้บริหารและทีมวิชาการจะต้องตรวจสอบเครื่องมือนิเทศ ซึ่งเครื่องมือสำหรับการนิเทศจะต้องไม่ซับซ้อน มีความหลากหลาย ง่ายต่อการปฏิบัติ และต้องรายงานผลการนิเทศเป็นรายบุคคลให้ทราบ พร้อมกับการบันทึกข้อเสนอแนะให้แก่ผู้ถูกนิเทศทราบ

การบริหารงานงบประมาณและแผนงานในเรื่องของการจัดหางบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยการจัดหา พักสั ครุภัณฑ์ ให้มีความเพียงพอในสถานศึกษา มีสาเหตุ สามารถสรุปได้ดังนี้การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาลได้รับจำนวนน้อย ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การรับความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากชุมชนผู้ปกครองและศิษย์เก่าน้อยลง ขาดการมีส่วนร่วมของ

ชุมชนในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความต้องการของสถานศึกษา และรายละเอียดในการจัดทำแผนงบประมาณ แผนงาน งาน โครงการ ที่เชื่อมโยงกับผลผลิตและผลลัพธ์ ตามตัวชี้วัด ความสำเร็จของสถานศึกษา ยังไม่ชัดเจนการทำไม่ตรงจุดประสงค์ที่วางไว้การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารไม่ต่อเนื่อง ขาดการติดตามข่าวสาร ข้อมูลกับหน่วยงานที่ให้ทุนเพื่อการศึกษา แนวทางในการพัฒนาผู้บริหารและคณะครูมีการวางแผนร่วมกันที่จะทำให้นักเรียนมาศึกษาต่อโรงเรียนให้ได้มากที่สุด โดยการใช้หลักประชาสัมพันธ์ครูและผู้บริหารต้องมีการแนะนำให้กับนักเรียนที่เป็นเขตบริการทราบและลงพื้นที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองที่จะส่งลูกหลานเข้าเรียน ผู้บริหารประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ในเรื่องการรับความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากชุมชนผู้ปกครอง และศิษย์เก่า มีการจัดงานบุญของโรงเรียน เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนและศิษย์เก่า ผู้บริหารต้องให้ความร่วมมือทุกภาคส่วนในการวิเคราะห์แหล่งทรัพยากรและการจัดทำแผนระดมทรัพยากรของ สถานศึกษา สถานศึกษาควรแต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อจัดทำแผนระดมทรัพยากรทั้งระยะสั้นและระยะยาวครูที่รับผิดชอบในด้านการประชาสัมพันธ์ต้องมีการรายงานให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน และมีความต่อเนื่องมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้จะทำให้การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาเป็นไปได้ง่าย

งานบริหารงานบุคคลในเรื่องของการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวินัย หรือแนวปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โดยใช้วิธีการต่าง ๆ มีสาเหตุ สามารถสรุปได้ดังนี้ บุคลากรในสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกฎหมายของครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้บริหารไม่ต้องการที่จะลงโทษครูเพราะไม่ต้องการที่จะให้ครูเสื่อมเสีย **แนวทางในการพัฒนา** ผู้บริหารให้ความรู้สร้างความเข้าใจแก่คณะครูในเรื่องของกฎหมายของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อไม่ให้ครูกระทำผิดวินัยและจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยเชิญผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมายครูและบุคลากรทางการศึกษามาบรรยายให้ความรู้ หรือเชิญนิติกรของสำนักงานเขตมาอบรมทางด้าน ระเบียบ กฎหมายของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้กับคณะครู สร้างความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โดยมอบหมายให้ฝ่ายบุคคลเป็นฝ่ายจัดทำ ผู้บริหารจะต้องดำเนินการทางวินัย ถ้าหากครูได้ทำความผิดซึ่งเป็นการสร้างความยุติธรรมต่อผู้กระทำผิด

งานบริหารงานทั่วไป ในเรื่องของการวางแผน การประสานงานการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินงาน และสร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาสัมพันธ์มีสาเหตุ สามารถสรุปได้ดังนี้ ความสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับผู้ปกครองและ ชุมชน ที่เข้ามามีบทบาทในการสร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยและไม่ต่อเนื่องครูผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา ขาดความรู้ ขาดความเข้าใจในงานประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ไม่หลากหลายส่วนมากจะใช้รูปแบบเดิมข้อมูลข่าวสารไม่เป็นปัจจุบันการเผยแพร่ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในงานประชาสัมพันธ์แนวทางในการพัฒนา ให้ประชาชนในชุมชนใช้อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อประโยชน์ของชุมชน การส่งคณะครูนักเรียนไปร่วมกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นใน โอกาสต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและการจัดบริการด้านกีฬา เป็นการสร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนผู้บริหารต้องมีกระบวนการในการวางแผน ควบคุม ประสานงาน จัดบุคลากรและเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชน สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วม กิจกรรมของโรงเรียนและทางโรงเรียนก็เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนผู้บริหารส่งครูผู้รับผิดชอบ

งานประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพ เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ เทคนิค กลยุทธ์และความคิดสร้างสรรค์ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร เผยแพร่ กิจกรรมที่ดีของโรงเรียน ให้สาธารณชนได้รับรู้ และเพื่อเป็นแหล่งความรู้เพื่อแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้กันครูผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ให้ศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลาย เพื่อความสะดวกต่อผู้เข้าชมและง่ายต่อการใช้งานครูผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ต้องการปฏิบัติการสื่อสารกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องและ สิ่งที่ควรคำนึงก็คือ ผู้รับ ผู้ส่งข่าวสาร ความน่าเชื่อถือและความมีสาระของข่าวสาร มีการใช้ภาษาอย่างง่ายๆ มีการชี้แนะแนวทางการปฏิบัติ และไม่เกินความจริงครูและผู้บริหารต้องช่วยกันการระดมทรัพยากรและการลงทุน โดยการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในงานประชาสัมพันธ์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 ได้ตระหนักว่าจำเป็นต้องการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กให้เกิดประสิทธิภาพ บนความพื้นฐานที่ไม่มีความพร้อม ให้มีการยอมรับและเชื่อถือของคนในชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารในยุคใหม่ซึ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะต้องมียุทธศาสตร์การบริหารงานทุกๆด้านอยู่เสมอ เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิผลและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดด้วย สอดคล้องกับ สุมาลี ละม่อม (2553) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยที่สูงสุดไปยังต่ำสุด สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านบริหารงานทั่วไป มีระเบียบข้อบังคับต่างๆ เป็นองค์ประกอบของการบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลซึ่งกฎ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้เคยจัดทำไว้เป็นแนวทางดำเนินการในการพัฒนาการบริหารจัดการที่สถานศึกษากำหนดเป็นกรอบ ที่สะท้อนที่สะท้อนถึงการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นการวางแผนในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาโดยการนำจึงต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาคสอดคล้องกับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา ธมชยากร (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พบว่า การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ย 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวินัย หรือแนวปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โดยใช้วิธีการต่าง ๆ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานมีการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวินัย การรักษาวินัย การอุทธรณ์ร้องทุกข์ และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัยมีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โปร่งใส ยุติธรรมเท่ากัน และ

ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุม ดูแลข้าราชการครูในบังคับบัญชาให้ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเหมาะสม หากมีกรณีในการดำเนินการทางวินัย คณะกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในระเบียบแบบแผนของทางราชการ มีการรายงานผลการดำเนินการทางวินัยคณะกรรมการสถานศึกษาผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546)

3. ด้านการบริหารงานวิชาการ การจัดกระบวนการการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายอาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีรูปแบบการนิเทศไม่หลากหลาย ไม่ทันสมัยการศึกษาในปัจจุบัน ทีมนิเทศมีจำนวนน้อย ครูไม่ปฏิบัติตามปฏิทินตามที่กำหนดไว้ผู้นิเทศไม่มีเวลาเพราะต้องมียางสอนทั้งคาบสอนและไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ดวงแก้ว และคณะ (2554: 78-79) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอน พบว่า ในงานวิจัยได้เสนอปัญหาของการนิเทศการเรียนการสอนไว้ดังนี้ ด้านการเตรียมการนิเทศ พบปัญหาเกี่ยวกับ ความพร้อมของคณะกรรมการนิเทศการขาดการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบและไม่ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาหรือความต้องการอย่างแท้จริงของครูผู้รับการนิเทศรวมถึงขาดการเตรียมบุคลากรที่จะทำหน้าที่ผู้นิเทศอย่างเหมาะสมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ 2.ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถและเวลาในการนิเทศของผู้บริหารและครูผู้นิเทศอีกทั้งผู้รับการนิเทศไม่มีความเข้าใจในกระบวนการนิเทศและไม่ได้รับการสะท้อนการนิเทศจากผู้นิเทศ และ 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดการติดตามและประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องและไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญ รังษิ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือการเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศภายในเป็นกิจกรรมของความร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิดร่วมทำการเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศภายในเป็นกิจกรรมที่เคารพ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและดึงเอาศักยภาพออกมาใช้การเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศ ภายในเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและการเสริมสร้างประสิทธิภาพ การนิเทศภายในเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบมีข้อมูลสารสนเทศและการวางแผน อย่างมียุทธศาสตร์ทั้งนี้ ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมากทุกด้านและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากสองด้านและอยู่ในระดับปานกลาง ประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก มีมากกว่าครูผู้สอน เพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็กครูไม่ครบชั้นเรียนผู้บริหารจึงต้องทำหน้าที่ หลายด้าน เพื่อช่วยเหลือครูผู้สอน ทำให้ผู้บริหารรับทราบข้อมูลสารสนเทศภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องมากกว่าครูผู้สอน

4. ด้านแผนงานและงบประมาณ เนื่องมาจากสถานศึกษาบุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ขาดความรู้ ขาดความเข้าใจ ในการดำเนินงานจัดทำแผนตามจัดทำแผนตามปีงบประมาณ แผนปฏิบัติการประจำปี ปฏิบัติงานตามแผนงาน ผู้บริหารจัดประชุมเชิงปฏิบัติการการนิเทศภายในด้านแผนงานและงบประมาณ ซึ่งทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญทอง

โพธิ์สมศรี (2553:118-121) ได้ศึกษา การพัฒนางานการเงิน วิทยาลัยการอาชีพพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า การพัฒนางานการเงิน โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาคือการประชุมเชิงปฏิบัติการการนิเทศภายใน และ One Day Workshop ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุกรอบการพัฒนาตามกรอบการศึกษาค้นคว้าได้อย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสิทธิ์ สุกมลันนันทน์ (2546: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์พบว่าด้านงานพัสดุมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอส่งผลกระทบต่อการควบคุมการเบิกจ่ายเป็นไปอย่างไม่คล่องตัวเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานพัสดุการเบิกจ่ายพัสดุครุภัณฑ์ไม่เป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่วางไว้ขาดการควบคุมกำกับการเบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์จากผู้บริหารด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

แนวทางการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน และครูไม่ครบทุกสาขาวิชา การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาลโดยคิดเป็นเป็นรายหัวนักเรียน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง แนวทางพัฒนา ผู้บริหารต้องระดมทุน ในการจัดหาบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ โรงเรียนขนาดเล็กมีเงินอุดหนุนรายหัวน้อย งบประมาณน้อย ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก 4 ฝ่ายมีความสมบูรณ์สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ สุวิชัย (2550 : 59-60) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดคลองนางพาง ตำบลผาจุก อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ด้านสภาพการดำเนินงานโรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพใกล้เคียงกัน คือ มีจำนวนประชากรวัยเรียนน้อย ขาดอัตรากำลังครู งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรทางการศึกษามีน้อยมาก ขวัญและกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนค่อนข้างต่ำด้านปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนขนาดเล็ก การบริหารงาน 4 ฝ่าย งานด้านวิชาการ และด้านการบริหารงานงบประมาณมีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย ส่วนงานด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย รูปแบบการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก การบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม และแนวทางการบริหารจัดการโดยการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ในทุกระดับทุกประเภทการศึกษา ส่งผลต่อ การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตลอดสอดคล้องกับงานวิจัย สุทัศน์ ประสาธน์สุวรรณ (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก : ศึกษากรณีการยุบรวมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาแนวทางการเรียนรวมโรงเรียนขนาดเล็ก ประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

สูงขึ้น การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูบุคลากรทางการศึกษา ขวัญและกำลังใจของครูดีขึ้น นักเรียนมีความรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีการเรียนรู้ที่เปิดกว้างขึ้น การใช้งบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอและคุ้มค่า ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจและการเรียนดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัย เกนยา ปินจันทร์ (2547, 50-51) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวปฏิบัติในการยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 34 คน ประกอบด้วย หัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอแม่จันและอำเภอพาน ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนบ้านศรีดอนมูล โรงเรียนชุมชนบ้าน ป่าคาแม่เงินสามัคคี โรงเรียนบ้านสันสีและโรงเรียนบ้านทุ่งฟ้าฮ่าม พบว่า วิธีการดำเนินงานในการยุบรวมโรงเรียน ขนาดเล็ก ให้ประสบความสำเร็จ มีแนวทางปฏิบัติดังนี้ 1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ผลการดำเนินงานของ โรงเรียน 2) การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ มีจิตวิทยาใน การพูด 3) ครู และผู้นำชุมชนต้องมีความเชื่อและเข้าใจตรงกัน 4) จัดหาผู้นำที่มีความเข้าใจและชุมชนให้การยอมรับเพื่อชี้แจง ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองทั้งในและนอกรูปแบบ 5) ผู้นำระดับอำเภอ ชี้แจงทำความเข้าใจกับคณะกรรมการ หมู่บ้านในการยุบ รวมโรงเรียนขนาดเล็กและสร้างการมีส่วนร่วม 6) ประชุมประชาชน ผู้ปกครองนักเรียนในการ ยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก และทำความเข้าใจถึงสิทธิที่พึงจะได้รับ อาทิ ค่าพาหนะในการไปเรียนรวม เป็นต้น 7) การทำความเข้าใจควรทำหลายๆ ครั้ง จนเกิดการยอมรับจากชุมชน 8) หน่วยงานต้นสังกัดมีหลักประกันความ มั่นคงในสถานภาพของผู้บริหารและครูผู้สอน 9) การเรียนรวมควรเริ่มจากบางรายวิชาที่มี ความพร้อมเพื่อเป็น แนวทางในการนำนักเรียนไปเรียนรวมเป็นบางชั้นและทุกชั้นเรียนในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่จะมีบุคลากรและงบประมาณค่อนข้างน้อยไม่เพียงพอต่อการ จัดการระบบงานอื่น ๆ ส่งผลทำให้ระบบการบริหารงานวิชาการขาดประสิทธิภาพและส่งผลให้เกิดปัญหาต่อ พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นโรงเรียนควรมีการวางแผนระดมทรัพยากรให้เพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการเพิ่มจำนวนของนักเรียนของ การระดมทรัพยากรให้เพียงพอในสถานศึกษาและควรมีการศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนและปัจจัยอุปสรรคสำหรับ การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพมหานคร : ครูสภา.
- เกนยา ปินจันทร์ (2547 : 50-51) **การศึกษาการพัฒนาแนวปฏิบัติในการยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงแสน จังหวัดเขียงราย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิตติมา ฒมชยากร. (2553). **การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่าจังหวัดพังงา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- ชาญทอง โพธิ์สมศรี. (2553). **การพัฒนาบุคลากรงานการเงินวิทยาลัยการอาชีพพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2552 : 43). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- รัตนา ดวงแก้ว และคณะ. (2554). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช
- สมศักดิ์ สุวิชัย. (2550). **สภาพการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดคลองนาพง ตำบลผาจุ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิติต์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิติต์ , อุดรดิติต์
- สุมาลี ละม่อม. (2553). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2555). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 10)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุสิทธิ์ สุกุมลนันทน์. (2546). **การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
- เหรียญ รัชชา. (2549). **การเสริมสร้างประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม